Valtiovarainministeriö NEUVOSTORAPORTTI VM2018-00572

EUS Järvenpää Soila, Ikonen Susanna(VM)

03.10.2018

JULKINEN

Asia
ECOFIN-neuvoston kokous 2.10.2018; Yhteenveto

Kokous
Talous- ja rahoitusasioiden neuvosto 02.10.2018

Neuvostossa hyväksyttiin asialistalla olleet veroaiheet; yleisnäkemys lyhyen aikavälin parannuksista arvonlisäverotuksessa ja poliittinen yhteisymmärrys yleisestä käännetystä arvonlisäverovelvollisuudesta. Samalla hyväksyttiin pöytäkirjaan tehtävä lausuma, jonka mukaan komissio ryhtyy selvittämään kustannustenjakoryhmiä koskevaa ehdotusta, joka ei sisältynyt nyt hyväksyttyihin lyhyen aikavälin parannuksiin.

Komissio esitteli lainsäädäntöehdotusta ja tiedonantoa pankkien vakavaraisuusvalvonnan ja rahanpesun valvonnan tehostamiseksi. Useat jäsenmaat tukivat komission ehdotuksia periaatteessa, erityisesti nopeasti toteutettavia toimia viranomaisten yhteistyön ja tietojenvaihdon lisäämiseksi. Korostettiin myös ilmi tulleiden tapausten tarkkaa tutkimista. Uuden valvontaviranomaisen perustaminen edellyttää tarkempaa selvitystä ja vaikutusarvion tekemistä. Asiaan palataan joulukuun Ecofin-kokouksessa.

Kokouksessa kuultiin myös Eurooppalaisen ohjausjakson 2018 kokemuksista ja hyväksyttiin yhteiset linjaukset sekä lausunto G20-ryhmän ja IMFC:n kokouksiin lokakuussa.

Laajennetussa euroryhmän kokoonpanossa keskusteltiin talous- ja rahaliiton (EMU) kehittämiseen liittyen Euroopan vakausmekanismin (EVM) rahoitustukivälineistä sekä EVM:n roolista tulevaisuudessa valmistauduttaessa joulukuun eurohuippukokoukseen. Keskustelua välineiden kehittämisestä jatketaan.

Euroryhmässä käytiin temaattinen keskustelu kasvusta ja työllisyydestä liittyen automaattisiin vakauttajiin ja keskusteltiin viimeaikaisesta valuuttakurssikehityksestä.

Lyhyen aikavälin parannukset arvonlisäverotuksessa

Puheenjohtaja tavoitteli yleisnäkemystä komission ehdotuksesta lyhyen aikavälin parannuksiksi arvonlisäverotuksessa. Esittelyssään puheenjohtaja kertoi ehdotuksen sisältäneen aiemmassa käsittelyvaiheessa myös viidennen parannuksen (kustannustenjakoryhmiä koskenut muutosehdotus). Tämä kuitenkin korvataan pöytäkirjaan tehtävällä neuvoston ja komission yhteisellä lausumalla, jonka

mukaan komissio ryhtyy selvittämään asiaa. Komissio piti lyhyen aikavälin parannuksia koskevaa ratkaisua merkittävänä ja samalla osoituksena talouden integraation syvenemisestä. Komissio kuitenkin korosti arvonlisäverotuksen lopullista järjestelmää koskevan ehdotuksen käsittelyn etenemisen merkitystä petosten torjunnassa. Sillä korvattaisiin tilapäiset järjestelyt. Puheenjohtaja totesi lopuksi, että yleisnäkemys on hyväksytty ja samalla myös pöytäkirjaan tehtävä lausuma.

Yleinen käännetty verovelvollisuus

Puheenjohtaja tavoitteli yleisnäkemystä myös komission ehdotuksesta yleiseksi käännetyksi verovelvollisuudeksi. Ehdotuksen mukaan poikkeusmenettelyn kesto on ajallisesti rajattu (kesäkuuhun 2022) ja se voi koskea vain 17 500 euron kynnysarvon ylittäviä liiketoimia. Komissio kertoi ehdotuksen olevan vastaus useiden jäsenmaiden toiveeseen. Ehdotus on merkittävä poikkeus arvonlisäverotuksen yleisperiaatteista ja sen soveltaminen tukee siksi rajata ajallisesti. Komissio korosti, että tällä ehdotuksella on vain marginaalinen vaikutus petostentorjuntaan. Komissio piti arvonlisäverotuksen lopullista järjestelmää koskevan ehdotuksen hyväksymistä parhaana ratkaisuna rakenteelliseen ongelmaan. Romania katsoi puheenvuorossaan ehdotuksen johtavan siihen, että vain yksi maa voi soveltaa poikkeusta omassa verotuksessaan. Romanian oma ehdotus olisi tarjonnut laajemman soveltamisalan. Romania oli kuitenkin halukas myötävaikuttamaan ratkaisun löytymiseen ja hyväksyi esillä olleen ehdotuksen. Myös Tshekki tuki ehdotusta esitetyssä muodossa. Puheenjohtaja totesi yleisnäkemyksen tulleen hyväksytyksi.

Rahanpesun torjunta ja vakavaraisuusvalvonta

Komissio esitteli 12.9.2018 antamaansa lainsäädäntöehdotusta ja tiedonantoa pankkien vakavaraisuusvalvonnan ja rahanpesun valvonnan tehostamiseksi. Komissio ehdottaa nopeasti toteutettavia lyhyen aikavälin toimenpiteitä sekä pidemmän aikavälin toimia, kuten uuden valvontaviranomaisen perustamista. Vaikka EU:ssa on uudistettu sääntelyä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastustamiseksi, ongelmia on esiintynyt ja ne heikentävät koko EU:n rahoitusvakautta ja lisäävät pankkien riskejä. Rahanpesusääntelyn täytäntöönpanossa on ollut puutteita jäsenvaltioissa. Komissio katsoo, että kiireelliset muutokset voidaan toteuttaa työryhmissä vielä tämän vuoden kuluessa.

Euroopan keskuspankki (EKP) antoi täyden tukensa komission ehdotuksille. EKP ilmaisi huolensa viimeaikaisista rahanpesutapauksista, jotka kohdistuvat pankeille tärkeään maineeseen ja vaarantavat rahoitusvakauden. Sääntelyn täytäntöönpanon on oltava yhdenmukaista. Myös useat jäsenmaat tukivat komission ehdotuksia periaatteessa, erityisesti nopeasti toteutettavia toimenpiteitä viranomaisten yhteistyön ja tietojenvaihdon lisäämiseksi. Puheenvuoroissa korostettiin myös ilmi tulleiden tapausten tarkkaa tutkimista, jotta voitaisiin analysoida ongelmat ja päättää niiden ratkaisemiseksi tarvittavista toimenpiteistä. Uuden valvontaviranomaisen perustamisen katsottiin edellyttävän tarkempaa selvitystä ja vaikutusarvion tekemistä. Myös Suomi suhtautuu myönteisesti lyhyen aikavälin tärkeisiin ja kiireellisiin toimenpiteisiin. Viimeaikaiset rahanpesutapaukset on tutkittava tarkasti ja analysoitava tapahtuneet virheet, jotta voidaan ratkaista ongelmat oikein. Asioiden selvittämiseen on varattava riittävästi aikaa.

Puheenjohtaja totesi lopuksi harkitsevansa lainsäädäntöehdotuksen jatkokäsittelyprosessia. Pidemmän aikavälin ehdotuksia on tutkittava tarkemmin. Asiaan palataan joulukuun Ecofin-kokouksessa.

Rahoituspalvelujen lainsäädäntöhankkeet

Neuvostossa kuultiin tilannekatsaus ajankohtaisista rahoituspalveluhankkeista. Pankkisääntelypaketin käsittely on trilogivaiheessa (neljäs trilogi). Työryhmä on kokoontunut tiiviissä tahdissa ja tavoitteena on saada hanke päätökseen vuoden 2018 aikana. Järjestämättömiä luottoja (NPL) koskevia ehdotuksia käsitellään työryhmässä ja niistä pyritään pääsemään neuvostossa yleisnäkemykseen kuluvan vuoden aikana. Jälkimarkkinoiden luominen järjestämättömille lainoille on tärkeää niiden käsittelemiseksi ja vähentämiseksi, ja samalla pankkisektorin riskien vähentämiseksi. Yhteistä talletussuojaa (EDIS) koskeva ehdotus on ollut työryhmän käsittelyssä vuodesta 2016 lähtien. Pääomamarkkinaunioniin liittyvien lainsäädäntöhankkeiden tilanne ei ole edennyt aiemmin todetusta, mutta komissio uskoo, että hankkeita saadaan päätökseen vuoden 2019 alussa.

Eurooppalainen ohjausjakso 2018

Neuvostossa kuultiin vuoden 2018 eurooppalaisesta ohjausjaksosta, siihen liittyvistä kokemuksista ja mahdollisista parannusehdotuksista talous- ja rahoituskomitean puheenjohtajan alustamana. Ohjausjakson prosessia pidetään sujuvana, mutta rakenneuudistusten toimeenpano on hidastunut. Komissio piti lisääntynyttä dialogia komission ja jäsenmaiden kesken hyvänä ja on valmis lisäämään sitä. Euroopan keskuspankin puolelta tuotiin esiin maailmantalouden tilanne, joka voi edelleen hidastaa uudistusten tekemistä. Puheenjohtaja totesi yhteenvetona, että uudistusten toteuttamiseen pitäisi kiinnittää enemmän huomiota. Komission odotetaan myös löytävän toimiva ratkaisu maakohtaisten suositusten julkaisun aikatauluun toukokuussa 2018.

G20 valtiovarainministereiden ja keskuspankkiirien ja IMF:n vuosikokousten valmistelut

Ecofin-neuvosto hyväksyi EU:n yhteiset linjaukset Balilla lokakuussa pidettävään G20 - maiden valtiovarainministereiden ja keskuspankkien pääjohtajien kokoukseen. Lisäksi hyväksyttiin EU:n yhteinen lausunto Kansainvälisen valuutta- ja rahoituskomitean (IMFC) lokakuun kokoukseen.

Rahoituspalvelulainsäädännön täytäntöönpanon toteutuminen

Komissio päivitti rahoituspalvelujen lainsäädäntöhankkeiden täytäntöönpanon tilanteen hankkeittain ja kunkin jäsenvaltion osalta. Komission mukaan täytäntöönpanossa on edistytty merkittävästi, mutta pyysi jäsenvaltioita kiinnittämään huomiota tilanteeseen.

Ecofin-aamiainen

Ecofin - aamiaisella keskusteltiin ajankohtaisesta taloustilanteesta ja kuultiin raportti euroryhmän kokouksesta.

Euroryhmä 1.10.

1. Temaattinen keskustelu kasvusta ja työllisyydestä: kansalliset automaattiset vakauttajat

Euroryhmä kävi temaattisen keskustelun kansallisista automaattisista vakauttajista. Automaattiset vakauttajat, kuten verotulot noususuhdanteessa ja työttömyysturvamenot laskusuhdanteessa, tasaavat taloudellisia suhdanteita ja vakauttavat taloutta ilman aktiivisia politiikkatoimenpiteitä. Niiden vaikutus vaihtelee eri jäsenmaissa riippuen niiden talouden rakenteista. Kokouksessa kuultiin esimerkkejä automaattisten vakauttajien toiminnasta useissa maissa, kuten Irlannissa, Ranskassa, Espanjassa, Saksassa, Luxemburgissa ja Liettuassa. Irlanti mm. esitteli suunnitelmaansa uuden pahan päivän rahaston (rainy day fund) perustamiseksi. Ongelmaksi koettiin, että tällaiseen rahastoon turvautuminen näyttäytyisi nykyisessä tilastoinnissa julkisen alijäämän kasvuna, mikä rajoittaisi rahaston hyödyllisyyttä suhdanteiden tasaamisessa. Ranska puolestaan esitteli ansiotuloverotuksen uudistustaan, jossa palkkatuloveroa verotettaisiin saman vuoden sisällä. (Järjestelmä vaikutti olevan läheistä sukua Suomen ennakonpidätysjärjestelmälle.) Ministerit pitivät esityksiä hyödyllisinä, koska maiden on mahdollista hyödyntää saatuja kokemuksia suunnitellessaan omia politiikkatoimiaan.

Komission mukaan nousukaudella on vahvistettava julkista taloutta, jotta taantumassa automaattisten vakauttajien voidaan antaa toimia vapaasti. Euroryhmässä komission näkemys sai tukea. Laajasti katsottiin, että hyvinä taloudellisina aikoina on koottava puskureita vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa. Keskusteltiin myös siitä, kuinka kansallisilla politiikoilla voidaan vahvistaa automaattisia vakauttajia ja suunnitella vero- ja tulonsiirtouudistuksia tämän mukaisesti. Jotkut maat katsoivat, että automaattiset vakauttajat eivät merkittävien shokkien tilanteissa riittävästi tasaa suhdanteita, jolloin jonkinlainen euroalueen tason fiskaalinen kapasiteetti olisi tarpeellinen.

2. Kv. kokousten valmistelu, ml. valuuttakurssikehitys

Euroryhmässä keskusteltiin tavanomaiseen tapaan viimeaikaisesta valuuttakurssikehityksestä osana tulevien kansainvälisten kokousten valmistelua. Euro on viime aikoina heikentynyt suhteessa Yhdysvaltain dollariin ja jeniin, mutta vahvistunut suhteessa muihin valuuttoihin. Keskustelussa komissio toi esiin myös tarpeen vahvistaa euron roolia kuten komission presidentti Juncer 12.9.2018 unionin tila-puheessa totesi. Komission tarkoituksena on esittää euron roolin vahvistamiseen liittyviä aloitteita ennen vuoden 2018 loppua. Niihin otetaan kantaa sitten, kun ne ovat käytettävissä.

3. Muut asiat

Slovenian uusi valtiovarainministeri Andrej Bertoncelj kertoi tavanomaiseen tapaan euroryhmälle uuden hallituksensa prioriteeteista.

Italian tilanne ei ollut euroryhmän asialistalla, mutta viime aikoina julkisuudessa esiintyneiden Italian budjettisuunnitelmiin liittyneiden huolien vuoksi Italian talousministeri Tria informoi euroryhmää heidän viime aikaisista päätöksistään ja sen mukaisesta budjettistrategiasta. Pidettiin tärkeänä, että euromaana Italia tekee kestävän ja uskottavan talousarviosuunnitelman. Syvällisemmät keskustelut käydään myöhemmin. Kaikkien maiden tulee toimittaa alustavat talousarviosuunnitelmansa komissioon lokakuun puoleen väliin mennessä.

Euroryhmän laajennettu kokoonpano:

1. Euroopan vakausmekanismin (EVM) kehittäminen

a) EVM:n instrumenttien tarkastelu

Euroryhmässä keskusteltiin EVM:n rahoitustukivälineiden kehittämisestä laajennetussa kokoonpanossa Eurooppa-neuvoston kesäkuussa tekemien linjausten mukaisesti. Keskeiset kysymykset liittyvät välineiden myöntämisen ennakkokriteereihin, välineiden käyttöön liittyvään ehdollisuuteen, rahoituksen ehtoihin ja päätöksentekoprosessiin. Keskustelu euroryhmässä keskittyi ennakolliseen PCCL-rahoitustukivälineeseen (Precautionary credit line). Jäsenmaiden näkemykset erosivat edelleen toisistaan. Eräät jäsenmaat katsoivat, että tulisi luopua nykyisten PCCL-sääntöjen mukaisesta vaatimuksesta, jonka mukaan PCCL-rahoitustuen nostoon aina liittyy erikseen määritettävä ehdollisuus ja siten velvollisuus suorittaa uudistustoimia. Suomi katsoi, että EVM:n välineitä tulee kehittää, jotta käytössä on oikeanlaiset välineet seuraavassa kriisissä. On kuitenkin pidettävä kiinni no bail out –periaatteesta. Rahoitusapua myönnettäessä tulee olla varma siitä, että se maksetaan takaisin. EVM:n rahoitustukeen tulee myös aina liittyä ehdollisuus ja ehdollisuuden tulee olla suhteessa ongelmien asteeseen. Päätöksenteon tulee olla yksimielistä. Euroryhmässä sovittiin, että työtä jatketaan työryhmätasolla. Euroryhmätyöryhmän puheenjohtajalle annettiin mandaatti valmistella asiaa marraskuun euroryhmän kokoukseen.

b) EVM:n rooli kriisien ennaltaehkäisyssä ja hoitamisessa

Euroryhmässä jatkettiin keskustelua EVM:n roolin vahvistamisesta jäsenmaiden talouksiin kohdistuvien riskien tunnistamisessa sekä rahoitustukiohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa. Tässä yhteydessä keskeinen kysymys on EVM:n rooli suhteessa komission toimivaltaan. Keskustelun pohjalta vaikutti siltä, että jäsenmailla on yhteinen pyrkimys vahvistaa EVM:n roolia, mutta näkemyseroja vallitsee edelleen EVM:n valtuuksien laajuudesta mm. sen ennaltaehkäisevän rooliin vahvistamisessa ja rahoitustukiohjelmien ennakkoehtojen täyttymisen analysoinnissa. Suomi katsoi, että komission toimivaltaa talouspolitiikan koordinaatiossa tulee kunnioittaa, mutta samalla EVM:n roolia rahoitustukiohjelmien suunnittelussa ja toteutuksessa tulee vahvistaa. Suomi piti komission ja EVM:n roolien yhteensovittamista mahdollisena. Lisäksi Suomi katsoi, että on työskenneltävä sen eteen, että mahdolliset liiallisen velkaantumisen tilanteet pystytään tulevaisuudessa hoitamaan tehokkaasti. Komissiota, EVM:ää ja EKP:ta pyydettiin työstämään ehdotusta jatkokeskusteluun euroryhmässä ennen joulukuun eurohuippukokousta, jossa EMU-kokonaisuudesta on määrä tehdä päätöksiä.

Suomen edustajat
Valtiovarainministeri Petteri Orpo, pysyvä edustaja Marja Rislakki, alivaltiosihteeri Tuomas Saarenheimo ja virkamiesvaltuuskunta

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi